

otroci, vsak v svojem jeziku, pripovedovali krajše zgodbe, pesmi ali opise, ostali učenci pa so po vsakem nastopu ugibali, kaj so pripovedovali.

Z otroki smo se nato pogovarjali o razumljivosti jezikov. Sami so povedali, da nekaterih pripovedi sploh niso razumeli. Zanimalo jih je, kako so se morali ti otroci počutiti, ko so začeli hoditi v šolo, saj je njihova okolica govorila drug jezik. Nastopajoči otroci so v trenutku postali pomembni. Ostali so jim zaploskali in jim čestitali.

Za konec našega druženja sem izbrala svetovno znano ljudsko pesem *Mojster Jaka*. Otrokom so jo nastopajoči zapeli v različnih jezikih, besedilo so si lahko ogledali na tabli. Nato smo vsi skupaj pesem še enkrat zapeli v slovenščini.

V šole prihaja vedno več otrok iz drugih držav. Otroci ne obvladajo slovenskega jezika in ne poznajo tukajšnjih navad, zato so prikrajšani in večkrat tudi manj uspešni od ostalih. S takimi učnimi urami lahko pridobivajo samopodobo, saj jih drugi učenci po predstavitvi bolj spoštujejo. Po nastopu postanejo pomembnejši in v razredu pridobijo nova prijateljstva.

*Izidora Cernigoj*

## **S PUSTOLOVŠČINO BRALNO IMEJMO SE BAJNO**

Bralne sposobnosti niso nekaj vnaprej danega in dokončnega, ampak jih z branjem kvalitetne literature lahko razvijamo. Starši se z branjem otrok ukvarjajo predvsem v njihovem zgodnjem otroštvu. Takrat jim berejo in se z njimi pogovarjajo o prebranem. Ko pa že znajo brati, se za njihovo branje ne

zanimajo več. Za svoje najstnike najpogosteje sploh ne vedo, kaj in koliko berejo. Novejše raziskave pa ugotavljajo, da je otrokova bralna uspešnost močno povezana z družinskim in učiteljevim branjem tudi pozno v drugi polovici osnovne šole. Prav z branjem v zadnjem triletju osnovne šole sem se poskusila ukvarjati z učenci, njihovimi starši, s svojimi sodelavci in vodstvom šole. V ta namen smo na šoli izvedli bralni projekt *S pustolovščino bralno imejmo se bajno*.

Na tržišču se je pojavila nova zbirka knjig založbe Mladinska knjiga za domače branje *Knjiga pred nosom* s spremno besedo in didaktično obravnavo priznanih slovenskih strokovnjakov mladinske književnosti. Konceptualno zasnovo zbirke je postavil Igor Saksida.

Ob branju si vsak bralec ustvarja svoj domišljjski svet, didaktična spremljava pa bi nas naj ob branju spodbudila, da bi opazili še kaj novega in zanimivega, vrednega naše pozornosti. Vprašanja in napotki so namenjeni dejavnostim pred branjem, spodbujajo k dejavnostim med branjem, večina pa jih je natisnjenih ob koncu posameznih poglavij, torej so namenjena dejavnostim po branju. Bralce spodbujajo k razvijanju štirih osnovnih sporazumevalnih dejavnosti: poslušanja, govorjenja, branja in pisanja.

Avtorica didaktičnega gradiva v knjigi Astrid Lindgren *Brata Levjesrčna* je Metka Kordigel. Pravi, da ni dovolj »samo prepoznavanje črk in besed« (Lindgren, 2008, str. 232), ampak mora imeti otrok dovolj energije, da si predstavlja književne osebe, da se odloči, ali so te osebe dobre ali slabe, da si v domišljiji naslika pošasti, da si predstavlja književne prostore. Zato je prav, da mu vsaj še v prvem in drugem triletju osnovne šole obširnejšo literaturo berejo odrasli. Možnosti družinskega branja so različne. Beremo v nadaljevanjih, bere lahko odrasli, otrok pa le posluša ter si v mislih ustvarja slike književnega dogajanja in

ga podoživlja. Bereta lahko izmenično otrok in odrasli, v branje lahko vpletemo igro vlog in starejši berejo dvogovore, lahko pa se preprosto izmenjujejo. Vsa poglavja pa morata doživeti oba, da se lahko z otrokom pogovarjajo čudovite reči ob in po branju posameznih poglavij.

Miha Mohor kot avtor didaktičnega gradiva v knjigi Roalda Dahla *Matilda* ugotavlja, da nam staršem ne uspeva najbolje, da bi »v duši ohranili vsaj nekaj otroškega« (Dahl, 2008, str. 236). Domišljiski svetovi naših otrok nam postajajo oddaljeni, njihova doživljanja tuja, med njihovim in našim razmišljanjem je prišlo do nerazumevanja. Z mladim bralcem se moramo pogovarjati, da nam bo sporočil in razložil svoje pomene prebranega. Pri tem se nam ni potrebno odreči svoji odraslosti, saj je družinsko branje »izvrstna priložnost za dialog in izmenjavo mnenj« (Dahl, 2008, str. 237). Ob družinskem branju se bomo imeli lepo, starejši se bomo lahko veliko naučili o mladih.

Mojca Honzak, avtorica didaktičnega gradiva v knjigi Janje Vidmar *Debeluška*, ugotavlja, da starši večinoma pričakujejo, da se bo z branjem njihovih otrok ukvarjal učitelj oziroma učiteljica slovenščine. Odrasle bralce nagovarja, naj si vzamejo čas in se s svojim mladostnikom pogovorjajo o prebranem, naj branje tudi njim razkrije nova obzorja. Tako se bodo mladi učili samostojnega dela in razmišljanja ter razvijali vse osnovne štiri sporazumevalne dejavnosti.

Zbirka domačega branja Knjiga pred nosom me je navdušila, saj rada prebiram mladinsko literaturo in se kot učiteljica slovenščine ter knjižničarka na Osnovni šoli dr. Jožeta Pučnika Črešnjevec na različne načine ukvarjam z mladimi bralci. Za projekt sem izbrala učence 7. razreda, saj je večina učencev pridnih bralcev in skupaj smo izvajali že različne projekte (prvi šolski dan v prvem razredu sem staršem teh otrok prebrala slikanico *Muc Mehkošapek* Bine Štampe

Žmavc, da bi si bili vedno pripravljene vzeti »za muco časa«; v tretjem razredu smo po prebrani slikanici o slončku Elmerju starši in otroci skupaj z razredničarko spekli torto v obliki slončka Elmerja; v mesecu knjige so ti učenci že večkrat učencem razredne stopnje brali pravljice po lastnem izboru in zanje pripravili pobarvanke ...). Ko sem vodstvu šole in razrednikoma sedmošolcev predlagala projekt družinskega branja, so me podprli. Sedmošolcem ter njihovim staršem smo projekt družinskega branja S pustolovščino bralno imejmo se bajno predstavili v novembru. Najprej sem s projektom seznanila starše na govorilnih urah, predstavila sem jim pomembnost sodelovanja in jih prosila, da se o tem dogovorijo s svojimi otroki. Razdelili smo jim ročno izdelana bralna kazala, ki jih izdelujemo v naši knjižnici.

Projektu se je pridružila dobra polovica staršev (predvsem mame) in učencev (vseh učencev je 23). Od novembra do maja je potekalo družinsko branje. Brali smo *Matildo* R. Dala, *Debeluško* J. Vidmar in *Brata Levjesrčna* A. Lindgren. Nabavo knjig nam je omogočila Nova kreditna banka Maribor – šolska hranilnica.

Starše in otroke sem spodbujala, da bi brali skupaj in pri tem uporabljali didaktična napotila po poglavjih. Zaradi časovne stiske se je pogostejše dogajalo, da so brali vsak zase in se kasneje pogovarjali. Učenci so mi v knjižnici redno poročali, pogosto so povedali, da morajo starše spodbujati, ker so kar naprej v zaostanku ... Kljub vsemu jim je uspelo prebrati knjige in večina staršev je bila z izborom knjig zadovoljna, celo navdušena, nekateri pa so tudi negodovali in svojim otrokom odsvetovali branje določene knjige (*Brata Levjesrčna*). Za učence je bilo zelo spodbudno, da sta knjige brala tudi oba razrednika in ravnateljica.

Maja smo se o pridobljenih izkušnjah pogovorili na okrogli mizi, vendar vsi

niso mogli sodelovati. Udeležili so se je: deset učenk in učencev, njihovi starši, ravnateljica Lidija Milošič, razrednika Katja Skubic in Jože Mohorko ter kot gostje Igor Saksida ter predstavnici Mladinske knjige: promotorka Helena Seljak in zastopnica Brigita Orgulan.

V uvodnem delu okrogle mize nam je dr. Igor Saksida predstavil koncept zbirke Knjiga pred nosom. Starši so v razpravi povedali, da so se ob branju spomnili svojega otroštva, spoznali so, kaj mladi radi berejo danes, otroci so jim razlagali svoje razumevanje prebranega, pogovarjali so se o težavah današnjega odraščanja, o prijateljih, vrednotah, šoli, nadaljevanju šolanja, odnosih doma ... Skupaj z mladimi so razmišljali, raziskovali, iskali rešitve za knjižne junake, hkrati pa so spoznanja povezovali z resničnim življenjem. Mnenja staršev in otrok so se seveda tudi razlikovala, starše so presenetile teme (motnje hranjenja, smrt, slabi starši ...), ki jih pogosto obravnava sodobna mladinska književnost.

Za takšen način branja bi potrebovali več knjig, da bi lahko sočasno tiho brali, saj si pri nekaterih temah učenci ne želijo glasnega branja. Starši so se strinjali, da je bilo to skupno branje zanimiva pozitivna izkušnja.

Didaktično obravnavo knjig (ponuja vprašanja in spodbude po posameznih poglavjih) so uporabljali na začetku branja, ko pa jih je branje močno pritegnilo, so didaktične napotke preskočili. Bolj bi jih izkoristili, če bi se pripravljali na obravnavo knjig za domače branje, vendar smo se tokrat odločili, da bomo zbirko uporabili za prostočasno branje staršev in otrok, ker je bil to projekt šolske knjižnice.

Ta način prostočasnega branja nas je spodbudil, da bomo v novem šolskem letu podobno poskusili še z domačim branjem.

**Tatjana Kuhl**

## **STROKOVNE SREDE V PIONIRSKI – CENTRU ZA MLADINSKO KNJIŽEVNOST IN KNJIŽNICARSTVO V LETU 2010**

Strokovne srede pripravlja osrednja slovenska pionirska knjižnica že 38. leto. V Mestni knjižnici Ljubljana, v večnamenski dvorani Knjižnice Otona Župančiča v 3. nadstropju potekajo vsako 2. sredo v mesecu ob 9.30 uri. Namenjene so zlasti strokovnemu izobraževanju slovenskih mladinskih in šolskih knjižničarjev ter zainteresirani strokovni javnosti.

Osrednja tema programa strokovnih sred v letu 2010 je branje: branje kot pojav, ki nam razsvetljuje notranji in zunanji svet, ga naredi vidnega ter spreminja neskončno oddaljenost v bližino (npr. Edi Kovač: *Oddaljena bližina*); potem branje kot podoba tega sveta, kot nenehno preslikavanje oblik v zgodbo (npr. Bernhard Schlink: *Bralec*); ter branje kot kulturni dogodek, ki omogoča posameznikovo rast in oblikuje civilizacije (npr. Michael Ende: *Momo*).

K sodelovanju smo zato povabili strokovnjake z različnih področij (knjižničarje, filozofe, psihologe, sociologe, teoretike branja, računalništva, interneta, radia, televizije idr.) in s tem prispevom k aktivni udeležbi nagovarjamo tudi vse, ki vas te teme zanimajo in ste prepričani, da vam bodo koristile pri delu.

Do sedaj smo v letu 2010 uspešno izpeljali pet strokovnih sred, na katerih smo poslušali in se pogovarjali z različnimi predavatelji, ki so nam predstavili vsak svoje področje. Strokovnjaki so predavali predvsem o razvoju jezika in branja v sodobnem multimedijem svetu. Naslovi srečanj so bili:

– **Razvoj jezika v zibelki družinskega branja** (13. januar)

- Prednosti šolskih knjižnic pri razvijanju bralnih navad v družini (dr. Livija Knaflič)